

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
11/28.07.2013

Administrația
Prezidențială

Telefon: 021.319.31.88
E-mail: colegis@presidency.ro

Departamentul
Constituțional Legislativ

Fax: 021.319.31.88
Web: <http://www.presidency.ro>

DCL/628/27.06.2013

Nesecret
Exemplar nr.

Domnului **MARIAN OVIDIU**
Secretar General al SENATULUI

Stimate domnule Secretar General,

11/2013

Prin Decizia nr. 319/19.06.2013, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constatat că dispozițiile art.I pct.18 [referitoare la modificarea art.24] și ale art.I pct.19 [referitoare la introducerea art. 24²] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale.

Având în vedere cele sus-menționate vă trimitem, alăturat, Legea amintită în copie.

Cu stimă,

Consilier Prezidențial
Claudiu DINU

KG6442/19.06.2013
CR/1347/19.06.2013
OCL/597/19.06.2013

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

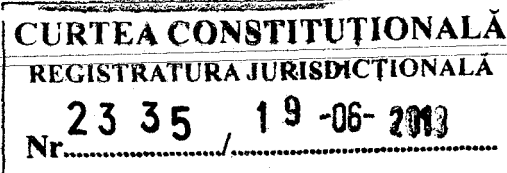
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București, România

Telefon: (+40-1) 313-2531; Fax: (+40-1) 312-5480

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.297 A/2013

Domnului

TRAIAN BĂSESCU

Președintele României

În temeiul dispozițiilor art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm că, în ședința din 19 iunie 2013, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.I pct.18 [referitoare la modificarea art.24] și ale art.I pct.19 [referitoare la introducerea art.24²] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale.

După redactare, Decizia nr.319 din 19 iunie 2013 vă va fi comunicată.

Vă asigurăm, Domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

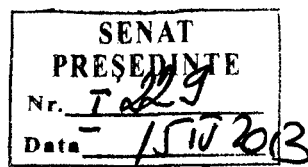
PREȘEDINTE,

Augustin Zegrean

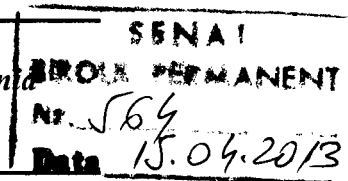

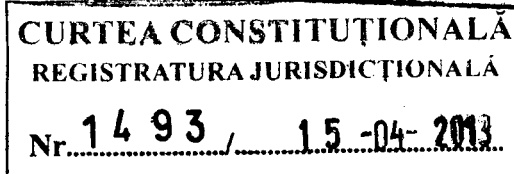
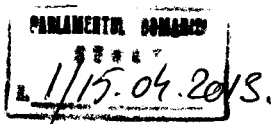
R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București, România
Telefon: (+40-1) 313-2531; Fax: (+40-1) 312-5480
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.184 A/2013

Domnului
GEORGE –CRIN LAURENȚIU ANTONESCU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.195 din 3 aprilie 2013, prin care, cu majoritate de voturi în ceea ce privește pct.1, Curtea Constituțională a dispus următoarele:

1. Admite în parte obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 51 de deputați aparținând Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal și constată că dispozițiile art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale, în raport de criticile formulate.

2. Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate formulată de aceiași autori cu privire la dispozițiile art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE
Augustin ZEGREAN

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr.184 A/2013

DECIZIA nr.195

din 3 aprilie 2013

asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor
art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] și ale art.IV din
Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul
deputaților și al senatorilor

I. 1. Cu Adresa nr.51/1896 din 21 martie 2013, Secretarul general al Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 51 de deputați aparținând Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal, referitoare la neconstituționalitatea dispozițiilor art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] și ale art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

2. La sesizare s-a anexat lista cuprinzând semnăturile autorilor acesteia: Roberta Alma Anastase, Gabriel Andronache, Ardeleanu Sanda-Maria, Ioan Bălan, Lucian Nicolae Bode, Camelia-Margareta Bogdănici, Claudia Boghicevici, Costică Canacheu, Dănuț Culețu, Ion Cupă, Constantin Dascălu, Florian Daniel Geantă, Florin Gheorghe, Tinel Gheorghe, Vasile Gudu, Dragoș-Ionel Gunia, Adrian Gurzău, Gheorghe Ialomițianu, Vasile Iliuță, George Ionescu, Liviu Laza-Matiuță, Mircea Lubanovici, Mircea Man, Lucian Militaru, Petru Movilă, Mircia Muntean, Alexandru Nazare, Clement Negruț, Ioan Oltean, Theodor Paleologu, Andreea-

Maria Paul, Eusebiu-Manea Pistru-Popa, Dan-Cristian Popescu, Florin Aurelian Popescu, Florin Alin Augustin Popoviciu, Cezar Florin Preda, Romeo Rădulescu, Cristian-Constantin Roman, Cornel-Mircea Sămărtinean, Valeria – Diana Schelean, Florin Mihail Secară, Mihaela Stoica, Ștefan-Bucur Stoica, Cătălin-Florin Teodorescu, Mircea-Nicu Toader, Eugen Tomac, Elena Gabriela Udrea, Gheorghe Udriște, Ionaș-Florin Urcan, Iulian Vladu și Valerian Vreme.

3. Sesizarea a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și ale art.10, 15, 16 și 18 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1079 din 21 martie 2013 și formează obiectul Dosarului nr.184 A/2013.

II. 1. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se susține încălcarea dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) referitoare la statul de drept și obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art.2 alin.(1) referitoare la suveranitate, ale art.61 alin.(1) privind rolul Parlamentului, ale art.69 alin.(1) privind mandatul reprezentativ, ale art.70 privind mandatul deputaților și al senatorilor și ale art.147 alin.(2) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

2. Criticile art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

Autorii sesizării susțin că soluția legislativă consacrată de acest text nu a fost pusă în acord cu Decizia Curții Constituționale nr.81 din 27 februarie 2013 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, în ansamblul său, precum și, în mod special, a dispozițiilor art.I pct.3 [referitoare la modificarea art.7] și ale art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹] din lege.

Astfel, Parlamentul a menținut soluția stabilită de reglementarea neconstituțională, reducând numai durata sancțiunii disciplinare la o lună. Or, reducerea perioadei de sancționare la o lună nu face ca textul astfel adoptat să fie constituțional, ”pentru că împiedicarea neconstituțională a exercitării mandatului există indiferent dacă această perioadă este de 6 luni sau o lună, întrucât nu asigură condițiile de exercitare efectivă a mandatului.” Se apreciază că, pe cale de consecință, considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr.81/2013, referitoare la neconstituționalitatea împiedicării parlamentarului de a-și exercita mandatul, ca urmare a aplicării unei sancțiuni disciplinare, rămân valabile.

3. Criticile art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

Se susține că aceste dispoziții au fost introduse după ce Curtea Constituțională a stabilit că două dintre textele din legea criticată sunt neconstituționale, fără a exista o legătură cu aceste texte sau cu cererea de reexaminare formulată de Președintele României. Ca urmare, introducerea dispozițiilor legale criticate apare ca o depășire a cererii de reexaminare și, de asemenea, ca o nerespectare a deciziei Curții Constituționale, ”datorită faptului că introducerea textului respectiv nu a avut drept scop realizarea vreunei corelări tehnico-legislative”. În plus, nefiind solicitat avizul Consiliului Legislativ mai întâi, ”în acest moment nu este posibil să fie cunoscute influențele unei asemenea aplicări ale prevederilor art.IV”.

IV. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

V. **Guvernul** a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr.5/1901/2013, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.1195 din 28 martie 2013, punctul de vedere prin care apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

Cu privire la motivele de neconstituționalitate a art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] din lege, se arată că nu pot fi primite, întrucât, din argumentarea Curții Constituționale, cuprinsă în Decizia nr.81/2013, “rezultă că nu instituirea unei sancțiuni disciplinare sub forma interzicerii participării la ședințele Camerei este neconstituțională, ci perioada prea mare (cel mult 6 luni), pentru care se instituie această sancțiune este neconstituțională”.

Referitor la art.IV din lege, se apreciază că nu reprezintă o depășire a limitelor cererii de reexaminare. De asemenea, și menționând în acest sens jurisprudența Curții Constituționale, se arată că “eventualele necorelări de ordin legislativ nu pot forma obiect al controlului de constituționalitate și nici nu pot fi invocate drept argument în sprijinul susținerii neconstituționalității unor reglementări. Examinarea acestora nu intră în sfera de competență a Curții Constituționale, ci în competența exclusivă a Parlamentului de a interveni pe calea unor modificări, completări sau abrogări, pentru a asigura ordinea juridică necesară.”

VI. **Președintele Senatului și președintele Camerei Deputaților** nu au transmis Curții Constituționale punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere ale Guvernului, raportul judecătorului - raportor, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, reține următoarele:

VII. **Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă**, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, 10, 15, 16 și 18 din

Legea nr.47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate formulată de cei 51 de deputați aparținând Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal.

VIII. Obiectul sesizării îl constituie dispozițiile art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] și ale art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, având următorul cuprins:

- Art.I pct.14 : *« După articolul 19 se introduce un nou articol, art.19¹, cu următorul cuprins :*

"ARTICOLUL 19¹

Conflictul de interese

(1) Deputatul sau senatorul aflat în conflict de interese se sancționează disciplinar cu sancțiunea prevăzută la art.53 alin.(1) lit.f)[...]» ;

- Art.IV : *"La data intrării în vigoare a prezentei legi, orice dispoziție contrară se abrogă."*

IX. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se susține încălcarea dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) referitoare la statul de drept și obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art.2 alin.(1) referitoare la suveranitate, ale art.61 alin.(1) privind rolul Parlamentului, ale art.69 alin.(1) privind mandatul reprezentativ, ale art.70 privind mandatul deputaților și al senatorilor și ale art.147 alin.(2) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

X. 1. Pentru a răspunde criticilor autorilor sesizării, este necesară stabilirea, mai întâi, a cadrului în care a fost formulată obiecția de neconstituționalitate.

Curtea constată în acest sens că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor a fost adoptată de cele două

Camere ale Parlamentului în ședința comună din 22 ianuarie 2013 și trimisă la promulgare Președintelui României la data de 24 ianuarie 2013.

În data de 4 februarie 2013, Președintele României a formulat o cerere de reexaminare a legii.

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, în forma adoptată după reexaminarea la cererea Președintelui României, a fost contestată la Curtea Constituțională de un număr de 25 de senatori, obiecția de neconstituționalitate fiind înregistrată cu nr.630 din 14 februarie 2013. Autorii obiecției de neconstituționalitate au criticat legea, în ansamblul său, sub aspectul procedurii de adoptare după reexaminarea la cererea Președintelui României, precum și, în mod special, dispozițiile art.I pct.3 [referitoare la modificarea art.7] și ale art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹] din lege.

Prin Decizia nr.81 din 27 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.136 din 14 martie 2013, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat, în raport de criticile formulate, că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale după cum urmează:

- art.I pct.3, în ceea ce privește art.7 alin.(2) lit.d) din legea astfel cum a fost modificată, referitor la termenul de 45 de zile în care deputatul sau senatorul poate contesta la instanța de contencios administrativ raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate;
- art.I pct.14, în ceea ce privește art.19¹ alin.(1) și (2) referitor la “*Conflictul de interese*”.

După operarea unor modificări în vederea punerii în acord a legii cu decizia Curții Constituționale mai sus menționată, în ședința comună a Camerelor Parlamentului din 20 martie 2013 a fost adoptată Legea pentru modificarea și

completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, ale cărei dispoziții sunt criticate în prezenta cauză.

Autorii obiecției de neconstituționalitate consideră că art.I pct.14 [referitor la introducerea art.19¹ alin.(1)] din lege conservă, în parte, viciile de neconstituționalitate constatate de Curtea Constituțională prin Decizia nr.81/2013, iar art.IV al legii depășește cadrul aceleiași decizii, precum și al cererii de reexaminare formulate de Președintele României.

VII. Cu privire la aceste susțineri, Curtea reține următoarele:

1. În ceea ce privește criticile art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.(1)] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

În forma legii asupra căreia Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr.81/2013, art.19¹ alin.(1) introdus prin art.I pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor avea următorul cuprins: *”Deputatul sau senatorul aflat în conflict de interese se sancționează disciplinar cu interzicerea participării la lucrările Camerei din care face parte deputatul sau senatorul pe o perioadă de cel mult 6 luni”*.

Curtea a constatat că aceste dispoziții sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor Legii fundamentale cuprinse în art.1 alin.(3) și (5), art.2 alin.(1), art.61 alin.(1) teza întâi, art.69 alin.(1) și în art.70, texte care configurează regimul mandatului parlamentar în concordanță cu exigențele statului de drept. Curtea a reținut în acest sens că *« reprezentativitatea mandatului parlamentar, așa cum este stabilită de dispozițiile din Legea fundamentală [...], are importante consecințe juridice. Una dintre acestea se referă la îndatoririle parlamentarului, care se exercită în mod continuu, de la momentul la care acesta intră în exercițiul mandatului, până la data încetării calității de deputat sau de senator, legiuitorul*

trebuind ca, prin reglementările pe care le adoptă, să nu împiedice îndeplinirea acestora. Participarea la ședințele Camerei din care fac parte deputatul sau senatorul constituie o îndatorire de esență mandatului parlamentar, astfel cum rezultă din întregul ansamblu al dispozițiilor constituționale care reglementează Parlamentul, cuprinse în Titlul III, Capitolul I al Legii fundamentale. Aceasta este reglementată expres de Legea nr.96/2006 privind statutul deputaților și al senatorilor în art.29 alin.(1) - text care nu a suferit modificări prin legea supusă controlului de constituționalitate, fiind caracterizată de legiuitor ca fiind "o obligație legală, morală și regulamentară". Prin urmare, împiedicarea deputatului sau senatorului de a participa la ședințele Camerei din care face parte pe o perioadă ce reprezintă jumătate de an din cei patru ani ai mandatului Camerei, constituie o măsură de natură să îl împiedice să își realizeze mandatul dat de alegători. În considerarea faptului că fiecare parlamentar reprezintă națiunea în întregul ei, trebuie asigurate condiții de exercitare efectivă a mandatului, condiții ce trebuie avute în vedere și la reglementarea sancțiunilor disciplinare. »

În forma dată după reexaminarea legii pentru punerea în acord cu decizia Curții Constituționale, art.19¹ alin.(1) introdus prin art.I pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor are următorul cuprins: "*Deputatul sau senatorul aflat în conflict de interese se sancționează disciplinar cu sancțiunea prevăzută la art.53 alin.(1) lit.f)[...]*".

Art.53 alin.(1) lit.f) din Legea nr.96/2006, la care se face trimitere, are următorul cuprins: "*(1)Sancțiunile disciplinare parlamentare pentru abaterile disciplinare prevăzute la art.52 sunt următoarele:[...] f) interzicerea de a participa la lucrările Camerei din care face parte, pe o perioadă de cel mult 30 de zile calendaristice.*"

Curtea constată că, prin trimiterea la dispozițiile art.53 alin.(1) lit.f) din Legea nr.96/2006, textul criticat păstrează soluția legislativă constând în interzicerea deputatului sau a senatorului aflat în conflict de interese de a participa la lucrările Camerei din care face parte. Diferența față de forma anterioară a textului este sub aspectul perioadei pentru care această sancțiune disciplinară poate fi aplicată, care nu mai are o reglementare specială și distinctă (*"cel mult 6 luni"*), fiind aceea prevăzută de textul legal în vigoare (*"cel mult 30 de zile calendaristice"*).

Ca urmare, art.19¹ alin.(1) introdus prin art.I pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor conservă soluția legislativă constatată neconstituțională prin Decizia nr.81/2013, încălcând astfel, deopotrivă, prevederilor Legii fundamentale cuprinse în art.1 alin.(3) și (5), art.2 alin.(1), art.61 alin.(1) teza întâi, art.69 alin.(1) și în art.70, care configurează regimul juridic al mandatului parlamentar, cât și pe cele ale art.147 referitoare la efectele deciziilor Curții Constituționale. Cu privire la efectele deciziilor sale, Curtea Constituțională a subliniat faptul că *"adoptarea de către legiuitor a unor norme contrare celor hotărâte într-o decizie a Curții Constituționale, prin care se tinde la păstrarea soluțiilor legislative afectate de vicii de neconstituționalitate, încalcă Legea fundamentală. Or, într-un stat de drept, astfel cum este proclamată România în art.1 alin.(3) din Constituție, autoritățile publice nu se bucură de nicio autonomie în raport cu dreptul, Constituția stabilind în art.16 alin.(2) că nimeni nu este mai presus de lege, iar în art.1 alin.(5) că respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie."* (a se vedea Decizia nr.1018 din 19 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.511 din 22 iulie 2010).

Curtea mai reține că, întrucât constatarea neconstituționalității vizează însăși soluția legislativă la care textul de lege criticat face trimitere, Parlamentul trebuie să pună în acord cu decizia Curții Constituționale inclusiv reglementările în vigoare

privitoare la sancționarea disciplinară a deputaților și senatorilor, în sensul abrogării dispozițiilor care stabilesc sancțiunea disciplinară a interzicerii participării acestora la lucrările Camerelor din care fac parte. Aceasta având în vedere și faptul că, în finalul Deciziei nr.81/2013, Curtea a reținut că, *"în cadrul procesului de reexaminare a legii pentru punerea în acord cu decizia de constatare a neconstituționalității, Parlamentul urmează să realizeze modificările, precum și corelările pe care aceste modificări le impun."* Modificările și corelările, în cazul particular analizat, vizează și punerea în acord a reglementărilor referitoare la sancțiunile disciplinare aplicabile deputaților și senatorilor, în ansamblul lor, cu dispozițiile Constituției și decizia Curții Constituționale.

Curtea constată în acest sens că prevederile cuprinse în Capitolul XI – *„Regimul disciplinei parlamentare”* din lege sunt necorelate cu dispozițiile art.220 - 221 din Regulamentul Camerei Deputaților care prevăd „sancțiunea” interzicerii participării deputaților la lucrările Camerei pe o perioadă de maximum 15 zile sau excluderea temporară a deputatului în culpă de la o ședință până la maximum 30 de ședințe în aceeași sesiune. Astfel, potrivit art.220 din Regulament, *„(1)În cazul unor abateri grave, săvârșite de deputat în mod repetat, sau al unor abateri deosebit de grave, Camera poate aplica sancțiunea interzicerii participării deputatului la lucrările ei pe o perioadă de maximum 15 zile sau poate hotărî, la propunerea Biroului permanent, excluderea temporară a deputatului în culpă.(2)Gravitatea abaterilor va fi stabilită de Comisia juridică, de disciplină și imunități în cel mult 7 zile.”* iar, potrivit art.221, *„(1)Excluderea temporară poate varia de la o ședință până la maximum 30 de ședințe din aceeași sesiune. (2)Aplicarea excluderii temporare are următoarele consecințe:a)suspendarea indemnizației lunare pe timpul excluderii; b)suspendarea drepturilor ce țin de calitatea de deputat, cu excepția imunității; c)interzicerea participării la lucrările Camerei și ale comisiilor.”*

Curtea reține și faptul că independența parlamentarului și posibilitățile sale de acțiune în exercitarea mandatului nu-l exonerează de răspunderea disciplinară. Viața parlamentară este guvernată de principii și reguli de conduită, pe care legiuitorul le-a inserat în Capitolul III al Legii nr.96/2006. Astfel, articolul 9, modificat prin această lege, consacră „*principiul interesului național*”, articolul 10 se referă la „*principiul legalității și al bunei - credințe*”, stabilind că „(1)*Deputații și senatorii, în calitate lor de reprezentanți aleși ai poporului român, își îndeplinesc îndatoririle și își exercită drepturile în conformitate cu Constituția, legile țării și regulamentele Camerei Deputaților și Senatului, pe toată durata mandatului pe care îl dețin. (2)Deputaților și senatorilor le este interzis să își asume față de persoanele fizice sau juridice obligații financiare ori de alt tip, menite să influențeze exercitarea mandatului cu bună-credință, potrivit propriei conștiințe*”, iar art.11 și art.12 reglementează „*principiul transparenței*” și al „*fidelității*”.

De aceea este necesar ca abaterile disciplinare săvârșite de deputați sau de senatori, cât și sancțiunile disciplinare aplicabile care, împreună, alcătuiesc „**regimul disciplinei parlamentare**”, să fie reglementate prin lege, iar regulile de procedură în aceste cazuri să fie prevăzute în Regulamentele celor două Camere. Formele de răspundere disciplinară stabilite pentru deputați sau senatori sunt specifice statutului acestora și trebuie adaptate acestui statut, astfel încât să nu împiedice exercitarea mandatului încredințat de alegători. În reglementarea acestor norme trebuie stabilite în mod clar inclusiv consecințele situațiilor în care deputații sau senatorii continuă săvârșirea faptei ce constituie abatere disciplinară, sau repetă această faptă.

2. Criticile art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

Autorii sesizării susțin că dispozițiile legale criticate apar ca o depășire a cererii de reexaminare a Președintelui României și, de asemenea, ca o nerespectare a deciziei Curții Constituționale, datorită faptului că introducerea lor „nu a avut drept scop realizarea vreunei corelări tehnico-legislative”.

Curtea constată că art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor nu face decât să stabilească abrogarea, la data intrării în vigoare a legii, a oricărei dispoziții contrare. De principiu, abrogarea are importante funcții, și anume de a înlătura textele de conflict între actul nou și vechea reglementare, eventualele paralelisme legislative, discrepanțele și necorelările, astfel încât introducerea unui text abrogator în cuprinsul unei legi nu poate fi apreciată ca fiind contrară scopului corelării tehnico-legislative. Astfel fiind, nu se poate admite, ca motiv de neconstituționalitate, critica potrivit căreia art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor ar constitui o nerespectare a deciziei Curții Constituționale prin care s-a statuat în sensul asigurării unei corelări a dispozițiilor actului normativ supus controlului de constituționalitate.

Este adevărat însă că textul de lege criticat determină doar indirect dispozițiile normative abrogate, prin sintagma *”orice dispoziție contrară”*, lăsând la latitudinea destinatarilor legii și a organelor chemate să aplice legea identificarea acestor dispoziții. Aceste aspecte însă, care privesc interpretarea și aplicarea legii în cazuri concrete, excedează în acest cadru controlului de constituționalitate.

Cu privire la formula utilizată de legiuitor, Curtea reține însă că, într-o bună tehnică legislativă, abrogarea expresă directă este preferabilă celei exprese indirecte, întrucât realizează o delimitare clară între normele juridice care sunt în vigoare și cele care sunt abrogate, prevenindu-se orice neclaritate sau confuzie. De aceea este recomandabilă folosirea de către legiuitor a modalității abrogării exprese directe.

Cu majoritate de voturi în ceea ce privește pct.1,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 51 de deputați aparținând Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal și constată că dispozițiile art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹ alin.1)] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale, în raport de criticile formulate.

2. Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate formulată de aceiași autori cu privire la dispozițiile art.IV din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

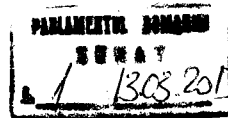
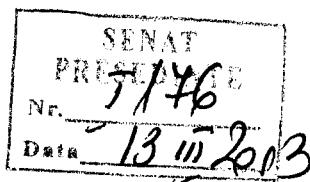
Dezbaterea a avut loc la data de 3 aprilie 2013 și la aceasta au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Ion Predescu, Puskas Valentin Zoltan, Tudorel Toader, judecători.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**
Augustin Zegrean

PRIM MAGISTRAT – ASISTENT,

Marieta Safta

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINET PREȘEDINTE

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România

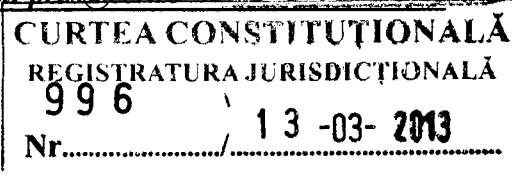
Telefon: (+40-21) 313-2531

Fax: (+40-21) 312-5480

Internet: <http://www.ccr.ro>

E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.103 A/2013

Domnului
GEORGE CRIN LAURENȚIU ANTONESCU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.81 din 27 februarie 2013, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de 25 de senatori și a constatat, în raport de criticile formulate, că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale după cum urmează:

- art.I pct.3, în ceea ce privește art.7 alin.(2) lit.d) din legea astfel cum a fost modificată, referitor la termenul de 45 de zile în care deputatul sau senatorul poate contesta la instanța de contencios administrativ raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate;
- art.I pct.14, în ceea ce privește art.19¹ alin.(1) și (2) referitor la “*Conflictul de interese*”.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,
AUGUSTIN ZECREAN

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr.103 A/2013

DECIZIA nr.81

din 27 februarie 2013

**asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea
și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor,
în ansamblul său, precum și, în mod special, a dispozițiilor art.I pct.3
[referitoare la modificarea art.7] și ale art.I pct.14 [referitoare la introducerea
art.19¹] din lege**

I. 1. Cu Adresa nr.1233 din 14 februarie 2013, Secretarul general al Senatului a transmis Curții Constituționale sesizarea formulată de un număr de 25 de senatori referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor.

2. La sesizare s-a anexat lista cuprinzând semnăturile autorilor acesteia: Rogojan Mihai-Ciprian, Chiru Gigi Christian, Ghilea Găvrilă, Bălu Marius, Isăilă Marius-Ovidiu, Florian Daniel Cristian, Pașcan Emil -Marius, Dincă Mărinică, Cadăr Leonard, Oprea Dumitru, Tișe Alin, Igaș Constantin –Traian, Voloșevici Andrei - Liviu, Todirașcu Valeriu, Popa Nicolae-Vlad, Ungureanu Mihai-Răzvan, Pereș A. Alexandru, Badea Viorel-Riceard, Marian N. Dan-Mihai, Ariton Ion, Boagiu C. Anca-Daniel, Blaga Vasile, Fluture Gheorghe, Rădulescu Cristian, aparținând Grupului parlamentar al Partidului Democrat Liberal, precum și a lui Vochidoiu Haralambie din Grupul parlamentar al Partidului Poporului – Dan Diaconescu.

3. Sesizarea a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.10, 15, 16 și 18 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.630 din 14 februarie 2013 și formează obiectul Dosarului nr.103 A/2013.

II. 1. În motivarea sesizării se susține încălcarea, prin normele criticate, a dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) referitoare la statul de drept, și obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art.16 alin.(1) și (2) – *Egalitatea în drepturi*, ale art.21 alin.(3) – dreptul la un proces echitabil și ale art.67- *Actele juridice și cvorumul legal*.

2. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(3) și (5) din Constituție

Se susține că legea adoptată după reexaminare a depășit cadrul stabilit prin cererea de reexaminare formulată în temeiul art.77 alin.(2) din Constituție de Președintele României. În acest sens, se arată că: se menține caracterul echivoc cu privire la incompatibilitățile stabilite prin alte acte normative, caracter care nu a fost eliminat de legea adoptată; nu a fost corectată reglementarea referitoare la sancționarea disciplinară a parlamentarului de neparticipare la lucrările plenului timp de 6 luni, în cazul unui conflict de interese constatat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă; nu a fost respectată solicitarea consultării societății civile.

Se mai invocă și o necorelare a alin.(1) și (2) ale art.7 din Legea nr.96/2006 astfel cum a fost modificată, în sensul că, deși se urmărește reglementarea cazurilor de încetare a mandatului parlamentarului, Parlamentul a adoptat doar prevederile din art.I pct.3 referitoare la art.7 alin (2) lit.d) din Legea nr.96/2006, fără ca aceste dispoziții să fie corelate cu cele ale alin.(1) ale aceluiași articol. Astfel, alin.(2) al art.7 prevede procedura de urmat, fără ca la alin.(1) să se prevadă regula

substanțială. Se apreciază că „este ca și cum s-ar prevedea procedura arestării, dar nu este reglementată instituția arestării.” În opinia autorilor obiecției, lipsa acestei corelări echivalează cu adoptarea unui text incomplet, echivoc și deci nepredictibil, ceea ce face ca reglementarea în cauză să fie de neînțeles.

3. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art.16 alin.(1) și (2), precum și ale art.21 alin.(3) din Constituție

Referitor la dispozițiile art.I pct.3 din lege, se susține că termenul de 45 de zile pe care îl are la îndemână parlamentarul declarat de Agenția Națională de Integritate ca fiind incompatibil pentru a ataca la instanța judecătorească raportul Agenției ”este exagerat de mare față de reglementarea procesual civilă și deci îi poziționează pe parlamentari deasupra celorlalți cetățeni, fără nici un fel de justificare”. Se apreciază că reglementarea unor termene diferite față de ceilalți cetățeni le creează parlamentarilor o ”super-imunitate”, fără nicio justificare constituțională.

Se arată, totodată, că acest termen încalcă și prevederile art.21 alin.(3) din Constituție, în sensul că nu are caracter rezonabil. Legislația procesual civilă prevede termene mult mai scurte - de 10 sau 15 zile pentru sesizarea instanțelor judecătorești, iar Constituția nu prevede posibilitatea reglementării prin lege a unui termen special în anumite cazuri.

Cu privire la dispozițiile art.I pct.14 din lege, se apreciază că acestea creează o discriminare nejustificată întrucât ”reglementează doar situația parlamentarilor care au fost declarați în conflict de interese de o instanță judecătorească, lăsând la o parte pe cei care nu s-au «bucurat» de o asemenea hotărâre”.

Se mai arată și că ”nu se poate susține nici că mandatul nu poate înceta pe baza raportului Agenției Naționale de Integritate, pe motivul că acesta din urmă, fiind un act administrativ, mandatul nu ar putea înceta în baza lui”. Astfel,

mandatul încetează pe data apariției și constatării incompatibilității de către instanțele judecătorești sau de către alte autorități publice cu atribuții cortespunzătoare prevăzute de lege, însă ca urmare a atitudinii nelegale și neconstituționale a parlamentarului în cauză, iar nu datorită actului prin care se constată o asemenea atitudine.

4. În ceea ce privește încălcarea prevederilor art.67 din Constituție

Se susține că, urmare cererii de reexaminare, Parlamentul a decis retrimiteria legii criticate numai la Comisia comună pentru Statutul deputaților și senatorilor. Cu toate acestea, birourile permanente reunite au hotărât trimiterea legii și la comisiile juridice ale celor două Camere ale Parlamentului, pentru avizare. Această hotărâre confirmă, în opinia autorilor sesizării, încălcarea prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție.

De asemenea, având în vedere că din punct de vedere procedural s-a nesocotit decizia Parlamentului, iar hotărârea a fost adoptată de comisii și nu de plenul celor două Camere, au fost încălcate și prevederile art.67 din Constituție.

III. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

IV. 1. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr.51/1336 din 21 februarie 2013, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.742 din 21 februarie 2013, punctul de vedere prin care apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

2. În cadrul punctului de vedere exprimat, se constată, mai întâi, cu caracter general, că "Parlamentul, prin majoritatea exprimată, este suveran în a aprecia cu

privire la cererea de reexaminare, iar pe de altă parte, în mod substanțial, în cazul de față Parlamentul a pus de acord legea cu obiecțiile formulate la pct.1-3 din cererea de reexaminare”. De asemenea, ”consultarea societății civile și a instituțiilor competente, solicitată de Președintele României în ultimul punct al cererii de reexaminare (pct.4) a fost asigurată încă de la depunerea inițiativei legislative, prin transmiterea acesteia către structurile competente în domeniul de referință, cât și prin publicarea pe pagina de Internet a Camerei Deputaților a tuturor documentelor elaborate pe parcursul procedurii legislative și a asigurării accesului mass-media la acestea și la ședințele comune ale Camerei Deputaților și Senatului.”

3. În continuare, se susține ”irelevanța argumentelor invocate” de autorii sesizării în motivarea încălcării prevederilor art.1 alin.(3) și (5) din Constituție. Astfel, se arată că invocarea normelor constituționale este generică, fără a se preciza ”care dintre consecințele normative ale acestor prevederi constituționale sunt nerespectate”. Cât privește pretinsa necorelare a alin.(1) și (2) ale art.7 din lege astfel cum a fost modificat se arată că nu poate fi reținută, întrucât: în art.7 alin.(1) din lege sunt reglementate în mod expres cazurile de încetare a calității de deputat sau de senator, în alin.(2) al aceluiași articol sunt detaliate în mod exhaustiv situațiile care conduc la încetarea mandatului de deputat sau de senator ca urmare a incompatibilității, aceste din urmă dispoziții fiind completate cu prilejul reexaminării legii, în sensul introducerii unei litere d) la alin.(2) al art.7 cu privire la raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate necontestat în instanță în termenul legal.

4. Referitor la pretinsa încălcare a art.16 alin.(1) și (2) și ale art.21 alin.(3) din Constituție, se apreciază că nu poate fi reținută. Se arată că sintagma ”termen rezonabil” cuprinsă în art.21 alin.(3) din Constituție este folosită de legiuitorul constituant ”în contextul proceselor aflate pe rolul instanțelor de judecată”, însă

termenul de 45 de zile reglementat în art.7 alin.(2) lit.d) din Legea nr.96/2006 ”nu poate fi inclus în această categorie.” De asemenea, acest termen ”este justificat de rațiuni practice, legate de specificul activității parlamentare care se desfășoară preponderent în București și în circumscripția electorală în care deputații și senatorii au fost aleși, adică pentru cei mai mulți dintre aceștia, în afara localității de domiciliu și de faptul că în multe situații raportul Agenției Naționale de Integritate nu le-a fost adus la cunoștință pe cale oficială.” Se apreciază și că, întrucât ”reglementarea unor termene legale este un aspect de legalitate și de oportunitate, care dă expresie competenței forului legislativ, abilitat astfel de Legea fundamentală, acesta nu este un criteriu de constituționalitate”.

5. Cu referire la susținerile privind încălcarea, prin art.I pct.14 din legea criticată, a art.16 din Constituție, se semnalează o eroare a autorilor sesizării, precizându-se că ”prevederile art.19¹ alin.(1) din lege au fost modificate cu prilejul reexaminării, în acord cu pct.3 din cererea de reexaminare”.

6. În ceea ce privește pretinsa încălcare a art.67 din Constituție, se arată că textul constituțional invocat reglementează actele juridice ale celor două Camere ale Parlamentului și cvorumul legal necesar adoptării acestora. În ceea ce privește condiția existenței cvorumului, ca și criteriu de constituționalitate externă a legii, se constată că acesta a fost întrunit, așa cum rezultă din stenograma ședinței comune a Senatului și Camerei Deputaților din ziua de 13 februarie 2013, iar deputații și senatorii și-au exprimat votul asupra raportului Comisiei permanente a Camerei Deputaților și Senatului privind Statutul deputaților și al senatorilor, organizarea și funcționarea ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului cu privire la cererea de reexaminare a legii în cauză. În ceea ce privește sesizarea comisiilor, se arată că ”acesta nu constituie un criteriu de constituționalitate, ci de aplicare a dispozițiilor Regulamentului ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului și a cutumelor parlamentare.”

V.1 **Guvernul** a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr.5/1072/2013, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.734 din 21 februarie 2013, punctul de vedere prin care apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

2. În ceea ce privește susținerea referitoare la depășirea cadrului stabilit prin cererea de reexaminare, se arată că nu poate fi reținută. Se apreciază că "cererea de reexaminare, în realitate, nu afectează cu nimic calitatea Parlamentului de unică autoritate legiuitoare, în limitele sesizării, acesta putând face orice, reluându-se procedura legislativă. În ipoteza în care Parlamentul, reexaminând legea anterior adoptată, va da o altă redactare unor texte sau va completa legea cu noi prevederi el trebuie să soluționeze și eventualele conflicte ce pot apărea asupra textelor care nu au făcut obiectul sesizării de reexaminare întrucât, în caz contrar, procedura de îmbunătățire a reglementării ar avea drept consecință adoptarea unei legi care cuprinde texte contradictorii și necorelate. Față de cererea de reexaminare formulată de președintele României, Parlamentul are o competență largă asupra proiectului de lege, întrucât poate să modifice sau nu legea în sensul cerut de Președintele României, nefiind obligat să-și însușească punctul de vedere al acestuia. Singura limitare constă în faptul că reexaminarea legii de către Parlament trebuie să se restrângă la aspectele precizate în cererea Președintelui României." Se mai apreciază și că "Parlamentul poate retrimite legea spre promulgare, după reexaminare, Președintelui României fără să fi operat nicio modificare în conținutul acesteia sau modificând-o, dar nu în sensul dorit de Președinte. Deși nu a obținut rezultatul scontat, Președintele nu-și poate impune opinia față de legislativ, nefiindu-i permisă o a doua cerere de reexaminare." Se invocă și jurisprudența Curții Constituționale în materie.

3. Referitor la susținerea privind existența unei necorelări între prevederile alin.(1) și (2) ale art.7 din Legea nr.96/2006 se apreciază că este neîntemeiată. Se

arată că ”textul reglementează mai întâi instituția incompatibilității, pentru ca la alin.(2) să stabilească procedura de urmat”.

4. Cât privește pretinsa încălcare a principiului egalității în drepturi, se invocă jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului în care s-a statuat, în esență, că egalitatea de tratament nu înseamnă uniformitate juridică, la situații diferite putându-se aplica soluții diferite, ipoteză existentă în speță. Art.21 alin.(3) din Constituție, invocat de asemenea de autorii sesizării, este apreciat ca neavând incidență în cauză, întrucât termenul rezonabil la care acesta face referire vizează soluționarea unui proces aflat pe rolul instanței judecătorești. În plus, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a decis că este constituțională instituirea unor particularități procedurale, inclusiv în ceea ce privește instituirea unor termene speciale, diferite de dreptul comun.

5. Referitor la punctul 3 din sesizare se arată că autorii ”nu argumentează în niciun fel încălcarea vreunei dispoziții constituționale, aspecte care fac imposibilă exprimarea unui punct de vedere”. Pentru acest motiv se consideră că ”sesizarea ar trebui respinsă ca inadmisibilă”.

6. În privința aspectelor indicate cu privire la încălcarea art.67 din Constituție, se apreciază că ”acestea nu au legătură cu textul constituțional invocat, întrucât se referă la modul de realizare și desfășurare a procedurilor parlamentare în procedura legislativă, realizate în cadrul comisiilor parlamentare, iar nu la cvorumul și majoritatea necesare pentru adoptarea unui act al Parlamentului de către plenul Camerelor acestuia.” În plus, ”aspectele învederate de autorii sesizării sunt chestiuni ce țin de interpretarea și aplicarea legii, astfel încât analiza acestora excedează sferei de competență a Curții Constituționale.”

VI. Președintele Senatului nu a transmis Curții Constituționale punctul său de vedere.

VII. 1. La dosar au mai fost atașate o serie de cereri formulate *Amicus Curiae*, prin care se solicită constatarea neconstituționalității legii ce face obiectul sesizării, înregistrate la Curtea Constituțională după cum urmează: nr.667 din 18 februarie 2013, cerere semnată de Brătfălean Viluța Mihaiela și, respectiv, Zorin Diaconescu, nr.668 din 18 februarie 2013, cerere semnată indescifrabil (ambele cereri au fost transmise prin fax), nr.687 din 19 februarie 2013, cerere formulată de Maria Rachieru și nr.695 din 19 februarie 2013, cerere formulată de Petru Călian (ambele transmise prin poșta electronică).

2. Având în vedere dispozițiile art.10 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căroră *”Curtea Constituțională poate fi sesizată în cazurile expres prevăzute de art.146 din Constituție, republicată, sau de legea sa organică”*, precum și dispozițiile art.146 lit.a) din Constituție, care stabilesc expres și limitativ subiecții care pot sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare, Curtea constată că cererile mai sus arătate sunt inadmisibile.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul judecătorului - raportor, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, reține următoarele:

VIII. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr.47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate formulată de cei 25 de senatori.

IX. Obiectul sesizării, astfel cum rezultă din examinarea motivării acesteia, îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind

Statutul deputaților și al senatorilor, criticată, în ansamblul său, sub aspectul procedurii de adoptare după reexaminarea la cererea Președintelui României, precum și, în mod special, dispozițiile art.I pct.3 [referitoare la modificarea art.7] și ale art.I pct.14 [referitoare la introducerea art.19¹] din lege, criticate punctual de autorii sesizării.

Dispozițiile art.I pct.3 și pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor au următorul cuprins :

- Art.I pct.3 : *«Articolul 7 se modifică și va avea următorul cuprins :*

"ARTICOLUL 7

Încetarea mandatului

(1) Calitatea de deputat sau de senator încetează :

a) la data întrunirii legale a Camerelor nou – alese ;

b) în caz de demisie, de la data menționată în cuprinsul acesteia, depuse la Biroul permanent al Camerei din care deputatul sau senatorul face parte ;

c) în caz de pierdere a drepturilor electorale, de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se dispune pierderea acestor drepturi ;

d) în caz de deces, de la data consemnată în certificatul de deces;

e) în caz de incompatibilitate.

(2) Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc :

a) la data menționată în cuprinsul demisiei pentru incompatibilitate, depusă la Biroul permanent al Camerei din care deputatul sau senatorul face parte;

b) la data adoptării unei hotărâri a Camerei din care deputatul sau senatorul face parte, prin care se constată starea de incompatibilitate;

c) la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se respinge contestația la raportul Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat incompatibilitatea ;

d) la expirarea unui termen de 45 de zile de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, termen în care deputatul sau senatorul poate contesta raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză sau, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte.

(3) În cazul în care deputatul sau senatorul și-a depus demisia, președintele, în prima ședință publică a plenului respectivei Camere, îl întreabă pe deputat sau pe senator dacă stăruie în demisie și, dacă acesta răspunde afirmativ sau nu se prezintă în ședința de plen pentru a răspunde, președintele ia act de demisie și supune votului plenului Camerei din care face parte adoptarea hotărârii prin care se vacantează locul de deputat sau de senator.

(4) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.c) și d), precum și în cazurile prevăzute la alin.(2) lit.c) și d) președintele Camerei ia act de situația de încetare a mandatului de deputat sau de senator și supune votului plenului Camerei din care face parte adoptarea hotărârii prin care se vacantează locul de deputat sau de senator.

(5) Hotărârile de vacantare a locului de deputat sau de senator, prevăzute la alin.(3) și (4), se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(6) Mandatul de deputat sau de senator se prelungește de drept în cazul în care mandatul Camerei din care face parte se prelungește de drept în conformitate cu prevederile art.63 alin.(1) și (4) din Constituția României, republicată." »

- Art.I pct.14 : « După articolul 19 se introduce un nou articol, art.19¹, cu următorul cuprins :

"ARTICOLUL 19¹

Conflictul de interese

(1) Deputatul sau senatorul aflat în conflict de interese se sancționează disciplinar cu interzicerea participării la lucrările Camerei din care face parte deputatul sau senatorul pe o perioadă de cel mult 6 luni.

(2) Deputatul sau senatorul poate contesta raportul la instanța de contencios administrativ într-un termen de 45 de zile de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză, sau în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de către președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte.

(3)În situația în care Agenția Națională de Integritate a finalizat un raport de evaluare privind existența unui conflict de interese a unui deputat sau senator, raportul de evaluare se comunică în termen de 5 zile de la finalizare, persoanei în cauză, precum și Camerei din care aceasta face parte, în conformitate cu art.21 alin.(4) din Legea nr.176/2010. Biroul permanent al Camerei din care face parte persoana în cauză o înștiințează de urgență pe aceasta, punându-i la dispoziție o copie a raportului." »

X. 1. Având în vedere obiectul sesizării, Curtea va examina mai întâi legea în ansamblul său, în raport de criticile formulate, care privesc exclusiv procedura de adoptare după reexaminarea legii la cererea Președintelui României, și apoi, în mod distinct, dispozițiile art.I pct.3 și art.1 pct.14 din lege.

2. Pentru a răspunde acestor critici este necesară **stabilirea, mai întâi, a cadrului constituțional, legal și regulamentar referitor la Statutul deputaților și senatorilor**, cu referire în mod particular la regimul incompatibilităților.

2.1 Reglementările constituționale care conturează acest cadru sunt cele prevăzute în art.73 alin.(3) lit.c), potrivit căroră „*Prin lege organică se reglementează [...] statutul deputaților și al senatorilor [...]*”, art.65 alin.(2) lit.j) „*Camerele își desfășoară lucrările în ședințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și al senatorilor, pentru: [...] stabilirea statutului deputaților și al senatorilor[...]*”, și, respectiv, Titlul III, Capitolul I – *Parlamentul*, Secțiunea a 2-a – *Statutul deputaților și al senatorilor*, care cuprinde: art.69 - *Mandatul reprezentativ*; art.70 - *Mandatul deputaților și al senatorilor*; art.71- *Incompatibilități*; art.72 – *Imunitatea parlamentară* .

Cu privire la incompatibilități, textul constituțional de referință, respectiv art.71, prevede următoarele:

„(1) *Nimeni nu poate fi, în același timp, deputat și senator.*

(2) *Calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate, cu excepția celei de membru al Guvernului.*

(3) *Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică. ”*

În înțelesul art.71 alin.(2) din Legea fundamentală, funcțiile publice de autoritate sunt cele folosite în cadrul autorităților publice prevăzute de Constituție, funcții care pot fi electivă sau neelectivă. Art.81 alin.(2) din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea

corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 21 aprilie 2003, determină înțelesul sintagmei consacrată de norma constituțională, stabilind că *„prin funcții publice de autoritate, incompatibile cu calitatea de deputat sau de senator, se înțelege funcțiile din administrația publică asimilate celor de ministru, funcțiile de secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate celor de secretar de stat și subsecretar de stat din cadrul organelor de specialitate din subordinea Guvernului sau a ministerelor, funcțiile din Administrația Prezidențială, din aparatul de lucru al Parlamentului și al Guvernului, funcțiile de conducere specifice ministerelor, celorlalte autorități și instituții publice, funcțiile de consilieri locali și consilieri județeni, de prefecți și subprefecți și celelalte funcții de conducere din aparatul propriu al prefecturilor, funcțiile de primar, viceprimar și secretar ai unităților administrativ-teritoriale, funcțiile de conducere și execuție din serviciile publice descentralizate ale ministerelor și celorlalte organe din unitățile administrativ-teritoriale și din aparatul propriu și serviciile publice ale consiliilor județene și consiliilor locale, precum și funcțiile care, potrivit legii, nu permit persoanelor care le dețin să candideze în alegeri.”*

2.2. Dispozițiile constituționale referitoare la incompatibilități au fost preluate și dezvoltate în mai multe legi organice. Este de precizat că Parlamentul poate să stabilească prin lege organică orice alte incompatibilități cu mandatul de parlamentar, dar nu cu funcții publice de autoritate, ci cu orice alte funcții publice și în special cu funcții private.

În acest sens sunt: Legea nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 763 din 12 noiembrie 2008, Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 21 aprilie 2003. Curtea reține incidența în materie

și a dispozițiilor Legii nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.621 din 2 septembrie 2010, care reglementează, în Titlul II, proceduri de asigurare a integrității și transparenței în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, Secțiunea a 3-a a respectivului titlu fiind dedicată procedurii de evaluare a conflictelor de interese și a incompatibilităților.

2.3. Cu încălcarea textului constituțional de referință [art.71 alin.(3)], cazuri de incompatibilitate sunt prevăzute la art.198-200 și art.202 din Regulamentul Camerei Deputaților, precum și la art.177 din Regulamentul Senatului. Având în vedere textul constituțional menționat, care prevede că alte incompatibilități decât cele prevăzute de Legea fundamentală se stabilesc prin legea organică, rezultă că prin regulamentele Camerelor Parlamentului se pot stabili doar reguli procedurale interne de aplicare care să detalieze sub acest aspect, în măsura necesară, regulile constituționale și legale ce definesc statutul parlamentarului și, nicidecum, să-l completeze sau să-l modifice.

3. Critica de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, în ansamblul său

3.1 Susținerea referitoare la „depășirea” de către Parlament a cadrului stabilit prin cererea de reexaminare formulată de Președintele României

Autorii sesizării afirmă că legea adoptată de Parlament a depășit cadrul stabilit prin cererea de reexaminare formulată de Președintele României, argumentele prezentate de aceștia fiind însă în sensul că Parlamentul nu a dat curs tuturor solicitărilor pe care cererea de reexaminare le-a cuprins.

Analizând dispozițiile constituționale incidente în materie, cuprinse în art.77 alin.(2), potrivit căruia „Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminare legii”, Curtea constată că reexaminarea poate fi cerută o singură dată de Președintele României, pentru orice motiv - de formă sau de fond, cu privire la legea în integralitatea sa sau pentru unele dintre textele sale. În cadrul acestei proceduri, reexaminarea legii de către Parlament trebuie să se restrângă la obiecțiunile menționate în cererea Președintelui României iar, în situația în care se dă o altă redactare unor texte sau se completează legea cu noi reglementări, urmează să se asigure corelările necesare cu textele care au făcut obiectul cererii Președintelui României.

În cuprinsul obiecției de neconstituționalitate formulate nu se arată însă în ce ar consta „depășirea” cadrului cererii de reexaminare, motivele invocate fiind, în realitate, critici referitoare la o pretinsă neconformare a Parlamentului cu solicitările cuprinse în această cerere.

Or, cererea de reexaminare nu poate afecta statutul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării. Cererea formulată de Președintele României în temeiul art.77 alin.(2) din Constituție are ca efect reluarea procesului legislativ, cadru în care Parlamentul poate modifica sau completa legea în sensul cerut de Președinte, poate menține legea în forma adoptată inițial sau, dimpotrivă, ținând seama și de punctul de vedere al Președintelui, o poate respinge. În acest sens este și jurisprudența constantă a Curții Constituționale, în care s-a reținut că, „Parlamentul fiind unica autoritate legiuitoare a țării, conform prevederilor art.61 alin.(1) din Constituție, în raport cu solicitările cuprinse în cererea de reexaminare a Președintelui României, poate adopta orice fel de soluție pe care o va considera necesară. Astfel, poate admite în întregime sau parțial solicitarea, poate să o respingă ori poate să modifice în totalitate sau parțial anumite texte care au legătură cu cererea de reexaminare.” (a se vedea Decizia nr.991 din 1 octombrie

2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.682 din 6 octombrie 2008, Decizia nr.1596 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.924 din 27 decembrie 2011, Decizia nr.1597 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.924 din 27 decembrie 2011, Decizia nr.1598 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 924 din 27 decembrie 2011). Soluția adoptată de Parlament trebuie să fie circumscrisă cadrului constituțional.

Așadar, eventuala respingere în tot sau în parte de către Parlament a cererii de reexaminare nu poate constitui, în sine, un motiv de neconstituționalitate a reglementării adoptate în urma reexaminării. După parcurgerea procesului legislativ în cadrul procedurii de reexaminare, Parlamentul poate retrimite legea Președintelui, care trebuie să o promulge în cel mult 10 zile de la primirea legii, nefiindu-i permisă o a doua cerere de reexaminare. Președintele poate însă, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție, să sesizeze Curtea Constituțională pentru controlul de constituționalitate al legii.

Pentru aceste considerente, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile formulate de autorii sesizării cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, în ansamblul său.

3.2. Susținerea privind încălcarea prevederilor art.67 din Constituție

În motivarea obiecției de neconstituționalitate se arată că, urmare cererii de reexaminare, Parlamentul a decis retrimiterea legii criticate numai la Comisia comună pentru Statutul deputaților și senatorilor. Cu toate acestea, birourile permanente reunite au hotărât trimiterea legii și la comisiile juridice ale celor două Camere ale Parlamentului, pentru avizare, ceea ce înseamnă că din punct de vedere procedural s-a nesocotit decizia Parlamentului, iar hotărârea a fost adoptată de comisii și nu de plenul celor două Camere.

Cu privire la locul și rolul comisiilor permanente, ca organe interne de lucru ale Camerelor Parlamentului Curtea Constituțională s-a mai pronunțat în jurisprudența sa reținând că activitatea acestora „are caracter pregătitor pentru a oferi forului deliberativ toate elementele necesare adoptării deciziei”; „dezbaterile specializate care au loc în cadrul ședințelor comisiilor se finalizează cu întocmirea de rapoarte sau avize care au rolul de a pregăti și facilita desfășurarea lucrărilor Camerelor, respectiv a dezbaterilor care vor avea loc în plenul acestora. Necesitatea creării acestor organe de lucru a fost impusă de asigurarea eficienței activității unui corp deliberativ numeros. Din această perspectivă, rolul comisiilor în activitatea parlamentară este unul foarte important, ele asigurând pregătirea deciziilor plenului în scopul exercitării prerogativelor ce decurg din dreptul de informare, dreptul de control sau dreptul de anchetă ale Parlamentului. Dat fiind caracterul de organe de lucru interne al comisiilor parlamentare, natura juridică a rapoartelor sau avizelor adoptate de acestea este aceea a unor acte preliminare, cu caracter de recomandare, adoptat în scopul de a sugera o anumită conduită, sub aspect decizional, plenului fiecărei Camere sau Camerelor reunite. Rapoartele și avizele au caracter obligatoriu numai sub aspectul solicitării lor, nu și din perspectiva soluțiilor pe care la propun, Senatul și Camera Deputaților fiind singurele corpuri deliberative prin care Parlamentul își îndeplinește atribuțiile constituționale” (a se vedea Decizia nr.209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.188 din 22 martie 2012). Ca urmare, soluțiile propuse de comisii pot fi însușite sau nu de Parlament, iar o eventuală însușire a acestora nu poate fi interpretată în sensul că ar conduce la adoptarea legii de către comisii.

Cât privește raporturile dintre comisii, modul lor de lucru și de colaborare, acestea sunt probleme ce țin de aplicarea Regulamentelor Camerelor, și nu pot face obiectul controlului de constituționalitate.

4. Critica de neconstituționalitate a art.I pct.3 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor

4.1 Susținerile referitoare la încălcarea art.1 alin.(3) și (5) din Constituție, în sensul lipsei de predictibilitate a reglementării

Sub acest aspect se invocă o necorelare constând în faptul că Parlamentul ar fi adoptat doar prevederile din art.I pct.3 referitoare la art.7 alin (2) lit.d) din Legea nr.96/2006, fără ca aceste dispoziții să fie corelate cu cele ale alin.(1) ale aceluiași articol. În opinia autorilor sesizării, alin.(2) al art.7 din legea astfel cum a fost modificată prevede procedura de urmat, fără ca la alin.(1) să se prevadă regula substanțială.

Examinând cele două texte criticate, Curtea constată că alin.(1) al art.7 din Legea nr.96/2006, astfel cum a fost modificat, reglementează cazurile de încetare a calității de deputat sau senator, unul dintre acestea fiind cel de incompatibilitate [art.7 alin.(1) lit.e)]. Alin.(2) al aceluiași articol stabilește data la care încetează mandatul de deputat sau de senator datorată incompatibilității. Faptul că alin.(1) al art.7 din lege se referă la incompatibilitate ca modalitate de încetare a calității de deputat sau senator, în mod generic, fără a enumera cazurile de incompatibilitate, respectiv fără a stabili procedura declarării incompatibilității, nu determină o lipsă de predictibilitate a textului legal menționat. Reglementarea cazurilor de incompatibilitate și a procedurii declarării se regăsesc în dispoziții distincte, cuprinse în art.I pct.9, de modificare a art.15, și art. I pct.11 de modificare a art.18 din Legea nr.96/2006.

Astfel fiind, nu poate fi reținută pretinsa încălcare a prevederilor art.1 alin.(3) și (5) din Constituție.

4.2 Susținerile referitoare la încălcarea art.16 alin.(1) și (2), precum și a art.21 alin.(3) din Constituție

Autorii sesizării critică art.I pct.3 din lege, în ceea ce privește art.7 alin.(2) lit.d) din Legea nr.96/2006 astfel cum a fost modificat, susținând că termenul de 45 de zile pe care îl are la îndemână parlamentarul declarat de Agenția Națională de Integritate ca fiind incompatibil, pentru a ataca la instanța judecătorească raportul Agenției, este exagerat de mare în raport de reglementarea procesual civilă, poziționându-i pe parlamentari deasupra celorlalți cetățeni, fără niciun fel de justificare.

Curtea constată că textul de lege criticat, potrivit căruia ”(2) *Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc :[...] d) la expirarea unui termen de 45 de zile de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, termen în care deputatul sau senatorul poate contesta raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză sau, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte*”, instituie o derogare de la norma comună în această materie, prevăzută de art.22 alin.(1) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr.144 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.535 din 3 august 2009, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, potrivit art.22 alin.(1) din Legea nr.176/2010, ”*Persoana care face obiectul evaluării poate contesta raportul de evaluare a conflictului de interese*

sau a incompatibilităților în termen de 15 zile de la primirea acestuia, la instanța de contencios administrativ.”

Persoanele la care se referă textul citat sunt, potrivit art.1 alin.(1) și (2) din Legea nr.176/2010, următoarele: președintele României; consilierii prezidențiali și consilierii de stat; președinții Camerelor Parlamentului, deputații și senatorii; membrii din România în Parlamentul European și membrii în Comisia Europeană din partea României; primul-ministru, membrii Guvernului, secretarii de stat, subsecretarii de stat, asimilații acestora, precum și consilierii de stat din aparatul de lucru al primului-ministru; membrii Consiliului Superior al Magistraturii; judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, asimilații acestora, precum și asistenții judiciari; personalul auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și parchetelor; judecătorii Curții Constituționale; membrii Curții de Conturi și personalul cu funcții de conducere și de control din cadrul acesteia; președintele Consiliului Legislativ și președinții de secție; Avocatul Poporului și adjuncții săi; președintele și vicepreședintele Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal; membrii Consiliului Concurenței; membrii Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității; membrii Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare; membrii Consiliului Economic și Social; membrii Consiliului Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor; membrii Consiliului Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private; membrii Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării; membrii Consiliului Național al Audiovizualului; membrii consiliilor de administrație și ai comitetelor directoare ale Societății Române de Radiodifuziune și ale Societății Române de Televiziune; președintele și vicepreședintele Agenției Naționale de Integritate, precum și membrii Consiliului Național de Integritate; directorul general și membrii consiliului director al Agenției Naționale de Presă AGERPRES; directorul Serviciului Român de Informații, prim-adjunctul și adjuncții săi; directorul Serviciului de Informații Externe și adjuncții săi; personalul diplomatic și consular;

directorul Serviciului de Protecție și Pază, prim-adjunctul și adjunctul său; directorul Serviciului de Telecomunicații Speciale, prim-adjunctul și adjuncții săi; aleșii locali; persoanele cu funcții de conducere și de control, precum și funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special, care își desfășoară activitatea în cadrul tuturor autorităților publice centrale ori locale sau, după caz, în cadrul tuturor instituțiilor publice; persoanele cu funcții de conducere și de control din cadrul unităților sistemului de învățământ de stat și unităților de stat din sistemul de sănătate publică; personalul încadrat la cabinetul demnitarului în administrația publică centrală, precum și personalul încadrat la cancelaria prefectului; membrii consiliilor de administrație, ai consiliilor de conducere sau ai consiliilor de supraveghere, precum și persoanele care dețin funcții de conducere în cadrul regiilor autonome de interes național sau local, companiilor și societăților naționale sau, după caz, societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar sau semnificativ; guvernatorul, prim-viceguvernatorul, viceguvernatorii, membrii consiliului de administrație, angajații cu funcții de conducere ai Băncii Naționale a României, precum și personalul din conducerea băncilor la care statul este acționar majoritar sau semnificativ; personalul instituțiilor publice, inclusiv personalul angajat cu contract individual de muncă, implicat în realizarea procesului de privatizare, precum și personalul instituțiilor și autorităților publice, inclusiv personalul angajat cu contract individual de muncă, care administrează sau implementează programe ori proiecte finanțate din fonduri externe sau din fonduri bugetare; președintii, vicepreședintii, secretarii și trezorerii federațiilor și confederațiilor sindicale; prefectii și subprefectii; candidații pentru funcțiile de Președinte al României, deputat, senator, consilier județean, consilier local, președinte al consiliului județean sau primar; celelalte categorii de persoane, care sunt numite în funcție de Președintele României, de Parlament, de Guvern sau de primul-ministru, cu excepția celor care ocupa funcții aparținând cultelor religioase.

Față de textul de lege criticat, ar rezulta că tuturor acestor categorii de persoane care ocupă funcții sau demnități publice le sunt aplicabile dispozițiile art.22 alin.(1) din Legea nr.176/2010, putând contesta raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate într-un termen de 15 zile de la primire, cu excepția deputaților și al senatorilor, care ar avea la dispoziție un termen de 45 de zile de la primire pentru contestarea raportului de evaluare.

Curtea constată în acest sens că, deși statutul constituțional și legal al membrilor Parlamentului, ca reprezentanți ai poporului, este diferit de statutul funcționarilor publici și, în general, de al celorlalți cetățeni, ceea ce determină, în consecință, particularități cu privire la exercitarea anumitor drepturi, acest statut nu poate fi reținut ca justificând o diferență de tratament juridic în raport de celelalte categorii de persoane cărora li se aplică Legea nr.176/2010. Aceasta întrucât, din perspectiva obiectului și scopului acestei reglementări – care vizează asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale - toate persoanele menționate de art.1 alin.(1) din lege se află în aceeași situație juridică, circumscrisă încă din titlul reglementării, prin sintagma *”funcții și demnități publice”*, în considerarea căreia le revin obligații specifice.

Sub acest aspect, referindu-se la compatibilitatea unor particularități procedurale, inclusiv în ce privește exercitarea căilor de atac, cu principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, Curtea Constituțională a statuat de principiu că ”nu este contrar acestui principiu instituirea unor reguli speciale, inclusiv în ce privește căile de atac, cât timp ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. [...] În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.” (Decizia nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României nr.69 din 16 martie

1994). Or, în cauză, situația deputaților și a senatorilor, din punct de vedere al scopului Legii nr.176/2010, este aceeași cu a celorlalte categorii de demnitari și funcționari publici cărora legea li se aplică. În consecință, instituirea unui tratament procedural diferit în ceea ce îi privește are caracter discriminatoriu.

Nu pot fi reținute ca argumente care să justifice diferența de tratament astfel instituită aspectele legate de specificul activității parlamentare sau de faptul că ar exista “multe situații” în care raportul Agenției Naționale de Integritate nu le-ar fi adus la cunoștință pe cale oficială persoanelor care au făcut obiectul evaluării, câtă vreme termenul de contestare a raportului de evaluare începe să curgă de la data la care acesta a fost comunicat sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză sau, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte.

Pentru considerentele arătate, **Curtea constată că dispozițiile art.I pct.3 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale în ceea ce privește art.7 alin.(2) lit.d) din legea astfel cum a fost modificată, referitor la termenul de 45 de zile în care deputatul sau senatorul poate contesta la instanța de contencios administrativ raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate.**

5. Susținerile referitoare la neconstituționalitatea art.I pct.14 din lege, referitoare la introducerea art.19¹ -“*Conflictul de interese*”.

În opinia autorilor sesizării, aceste dispoziții creează o discriminare nejustificată, întrucât reglementează doar situația parlamentarilor care au fost declarați în conflict de interese de o instanță judecătorească, lăsând la o parte pe cei care nu s-au «bucurat» de o asemenea hotărâre. Este criticată și reglementarea cuprinsă în același text de lege, referitoare la sancționarea disciplinară a parlamentarului.

Cu privire la aceste susțineri Curtea constată mai întâi că, urmare reexaminării, textul art.19¹ – *Conflictul de interese*, introdus prin art.1 pct.14 din legea ce face obiectul sesizării, a primit o nouă formulare, cu caracter general, care nu cuprinde distincția apreciată de autorii sesizării ca având caracter discriminatoriu. Astfel fiind, nu poate fi primită critica formulată în raport de dispozițiile art.16 din Constituție.

Curtea constată însă că este întemeiată critica referitoare la reglementarea, prin alin.(1) al art.19¹ din legea astfel cum a fost completată, a sancțiunii disciplinare a parlamentarului aflat în conflict de interese, întrucât această sancțiune, constând în *"interzicerea participării la lucrările Camerei din care face parte deputatul sau senatorul pe o perioadă de cel mult 6 luni"*, este de natură să afecteze mandatul parlamentar.

Curtea reține în acest sens că mandatul parlamentar este o demnitate publică dobândită de membrii Camerelor Parlamentului prin alegerea de către electorat, în vederea exercitării prin reprezentare a suveranității naționale, concluzie fundamentată, în principal, pe următoarele dispoziții constituționale : art.2 alin.(1) - *"Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum"*, art.61 alin.(1) teza întâi - *"Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român [...]"* și art.69 alin.(1) – *"În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului"*. Constituția mai stabilește, în art.63, durata mandatului Camerei Deputaților și Senatului, iar în art.70, momentul la care deputații și senatorii intră în exercițiul mandatului, respectiv *"la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub condiția validării alegerii și a depunerii jurământului [...]"*, precum și momentul/cazurile de încetare a calității de deputat sau de senator, respectiv : *"la data întrunirii legale*

a Camerelor nou - alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces."

Față de aceste dispoziții constituționale, Curtea reține, mai întâi, că problema conflictului de interese nu este de rang constituțional, legiuitorul constituant stabilind în mod expres și limitativ doar cazurile în care calitatea de deputat sau de senator încetează, cazuri care nu se referă și la conflictul de interese. Reglementarea conflictului de interese prin legislația infraconstituțională trebuie să respecte însă cadrul constituțional care configurează – cât privește deputații și senatorii - regimul juridic al mandatului parlamentar.

Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției definește conflictul de interese în art.70, după cum urmează: *„Prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative."*

Prin dispozițiile art.I pct.14 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, a fost introdus în lege art.19¹, care reglementează instituția conflictului de interese în cazul deputaților și al senatorilor. În mod corelativ, prin art.I pct.51 din legea criticată a fost introdusă, după litera d) a art.52 din Legea nr.96/2006, care reglementează sfera abaterilor disciplinare, o nouă abatere disciplinară, menționată la litera e), cu următorul cuprins: *„încălcarea prevederilor legale referitoare la conflictul de interese."* De asemenea, prin art.I pct.53 din lege s-a introdus la art.53 din Legea nr.96/2006, care reglementează sfera sancțiunilor disciplinare, o nouă sancțiune la litera g), cu

următorul cuprins: „*interzicerea de a participa la lucrările Camerei din care face parte, pe o perioadă de cel mult 6 luni în cazul conflictului de interese.*”

Din această reglementare rezultă că legiuitorul a încadrat conflictul de interese în sfera abaterilor disciplinare și, atribuindu-i o anumită gravitate, a reluat sancțiunea reglementată în prezent de art.53 lit.f) din Legea nr.96/2006 („*interzicerea de a participa la lucrările Camerei din care face parte, pe o perioadă de cel mult 30 de zile calendaristice*”), modificând însă perioada pentru care aceasta poate fi aplicată („*cel mult 6 luni*”).

Curtea constată că art.19¹ alin.(1) din Legea nr.96/2006 astfel cum a fost modificată, text care introduce, practic, odată cu reglementarea conflictului de interese, diferența sub aspectul perioadei pentru care poate fi aplicată sancțiunea disciplinară menționată, contravine dispozițiilor constituționale referitoare la statul de drept și celor care configurează regimul juridic al mandatului parlamentar.

În acest sens, Curtea reține că reprezentativitatea mandatului parlamentar, așa cum este stabilită de dispozițiile din Legea fundamentală citate, are importante consecințe juridice. Una dintre acestea se referă la îndatoririle parlamentarului, care se exercită în mod continuu, de la momentul la care acesta intră în exercițiul mandatului, până la data încetării calității de deputat sau de senator, legiuitorul trebuind ca, prin reglementările pe care le adoptă, să nu împiedice îndeplinirea acestora.

Participarea la ședințele Camerei din care fac parte deputatul sau senatorul constituie o îndatorire de esență mandatului parlamentar, astfel cum rezultă din întregul ansamblu al dispozițiilor constituționale care reglementează *Parlamentul*, cuprinse în Titlul III, Capitolul I al Legii fundamentale. Aceasta este reglementată expres de Legea nr.96/2006 privind statutul deputaților și al senatorilor în art.29

alin.(1) - text care nu a suferit modificări prin legea supusă controlului de constituționalitate, fiind caracterizată de legiuitor ca fiind " o obligație legală, morală și regulamentară".

Prin urmare, împiedicarea deputatului sau senatorului de a participa la ședințele Camerei din care face parte pe o perioadă ce reprezintă jumătate de an din cei patru ani ai mandatului Camerei, constituie o măsură de natură să îl împiedice să își realizeze mandatul dat de alegători. În considerarea faptului că fiecare parlamentar reprezintă națiunea în întregul ei, trebuie asigurate condiții de exercitare efectivă a mandatului, condiții ce trebuie avute în vedere și la reglementarea sancțiunilor disciplinare.

Pentru aceste considerente, Curtea constată că dispozițiile alin.(1) al art.19¹ din Legea nr.96/2006 astfel cum a fost modificată, sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) și (5), art.2 alin.(1), art.61 alin.(1) teza întâi, art.69 alin.(1) și în art.70, texte care configurează regimul mandatului parlamentar în concordanță cu exigențele statului de drept.

Curtea constată, totodată, că dispozițiile art.19¹ alin.(2) din Legea nr.96/2006 astfel cum a fost modificată, potrivit căroră "*Deputatul sau senatorul poate contesta raportul la instanța de contencios administrativ într-un termen de 45 de zile de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză, sau în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de către președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte*", consacră o soluție legislativă identică celei prevăzute de art.7 alin.(2) lit.d) din lege, soluție criticată de autorii sesizării sub aspectul termenului derogatoriu de contestare la instanța de

judecată a raportului de evaluare întocmit de Agenția Națională de Integritate. Astfel fiind, pentru considerentele care au fundamentat constatarea neconstituționalității art.I pct.3 din lege, cu referire la art.7 alin.(2) lit.d), aplicabile *mutatis mutandis*, Curtea constată că sunt neconstituționale și prevederile art.19¹ alin.(2) din Legea nr.96/2006, introduse prin art.I pct.14 din legea ce face obiectul sesizării.

XI. Curtea mai reține că Legea privind Statutul deputaților și al senatorilor a fost adoptată în anul 2006, la 15 ani de la intrarea în vigoare a Constituției ca urmare a aprobării acesteia prin referendumul național din 8 decembrie 1991, și a suferit modificări în concordanță cu legea de revizuire a Constituției din anul 2003. După modificarea și completarea prin mai multe acte normative, Legea nr.96/2006 a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.763 din 12 noiembrie 2008. Noua modificare, supusă în prezenta cauză controlului de constituționalitate, nu este de natură să asigure o rigoare sub aspectul coerenței și al sistematizării normelor incidente în materia statutului deputaților și al senatorilor.

Astfel, potrivit art.14 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010, *„Reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ”*.

Or, în prezent, materia incompatibilităților și a conflictelor de interese, ce formează obiectul criticilor de neconstituționalitate formulate în cauză, este reglementată de Capitolul IV din Legea nr.96/2006 privind Statutul deputaților și senatorilor, art.20-art.26 din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii

nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, Cartea I, Titlul IV, Capitolul III din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, precum și de Regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

În raport de prevederile din Legea nr.24/2000 menționate, este necesară reglementarea unitară a incompatibilităților și conflictelor de interese, în scopul realizării unei sistematizări a materiei, cu consecința creșterii accesibilității și predictibilității legii, de natură să determine eliminarea interpretărilor divergente. În reglementarea statutului deputaților și al senatorilor trebuie să se aibă în vedere particularitățile specifice acestui statut, precum și faptul că acesta este diferit de cel al funcționarilor publici.

În aceeași ordine de idei, Curtea mai reține că legea supusă controlului de constituționalitate conține și unele imperfecțiuni care se impun a fi corectate în raport de dispozițiile art.11 și art.12 din Legea nr.24/2000 referitoare la publicarea și intrarea în vigoare a actelor normative [de exemplu, art.24 alin.(4) teza finală din Legea nr.96/2006, astfel cum a fost modificată, potrivit căruia *"Hotărârea intră în vigoare la data comunicării acesteia către ministrul justiției."*]. De asemenea, se impune folosirea riguroasă a terminologiei constituționale specifice. Astfel, de exemplu, sintagma „*ministru*” din cuprinsul legii trebuie să fie înlocuită cu cea de „*membru al Guvernului*” potrivit dispozițiilor constituționale și, în special, a art.109 - *Răspunderea membrilor Guvernului*, în concordanță cu Decizia Curții Constituționale nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008.

Se impune, folosind acest prilej legislativ, ca la nivelul celor două Camere ale Parlamentului să fie revăzute textele din Regulamentele acestora declarate

neconstituționale și să asigure o corelare și o tratare unitară a aceluiași probleme. Ar fi de dorit ca actele normative de bază care privește activitatea parlamentară, și anume Legea nr.96/2006, Regulamentul Camerei Deputaților, Regulamentul Senatului și Regulamentul ședințelor comune ale camerei Deputaților și Senatului să fie concentrate într-un singur volum, în scopul facilitării activității parlamentare. În această activitate de sistematizare, un rol important revine Consiliului Legislativ care, potrivit art.79 din Constituție, este *„organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații”*.

XII. Curtea s-a pronunțat în limitele sesizării, în conformitate cu dispozițiile art. 10 și art. 18 alin.(1) din Legea nr.47/1992. În cadrul procesului de reexaminare a legii pentru punerea în acord cu decizia de constatare a neconstituționalității, Parlamentul urmează să realizeze modificările, precum și corelările pe care aceste modificări le impun.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit.a) și al art.147 alin. (4) din Constituția României, precum și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992,

Cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate și constată, în raport de criticile formulate, că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale după cum urmează:

- art.I pct.3, în ceea ce privește art.7 alin.(2) lit.d) din legea astfel cum a fost modificată, referitor la termenul de 45 de zile în care deputatul sau senatorul

poate contesta la instanța de contencios administrativ raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate;

- art.I pct.14, în ceea ce privește art.19¹ alin.(1) și (2) referitor la “*Conflictul de interese*”.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 27 februarie 2013 și la aceasta au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskas Valentin Zoltan, Tudorel Toader, judecători.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**
Augustin Zegrean

PRIM MAGISTRAT – ASISTENT,

Marieta Safta

A handwritten signature in black ink, which appears to be "Marieta Safta", is written below the name.